

LBRIS

We know
books

Ioan Slavici

ZÂNA ZORILOR

LITERA
București

CUPRINS

Ileana cea șireată	9
Spaima zmeilor	26
Zâna Zorilor	39
Boierul și Păcală	102
Doi feți cu stea în frunte	104
Păcală în satul lui	120

ILEANA CEA ȘIREATĂ

A fost ce-a fost; dacă n-ar fi fost, nici nu s-ar povesti.

A fost odinioară un împărat care avea trei fete, dintre care cea mai mare era frumoasă, cea mijlocie și mai frumoasă, iar cea mai tânără, Ileana, atâta de frumoasă încât și Sfântul Soare se oprea în cale, ca s-o vadă și să se desfete cu frumusețea ei.

Într-o zi împăratul primi carte și veste de la vecinul său împărat mare și puternic, cum că, iaca, nu e bine, și are să se bată cu dânsul pentru o mare pricină împărătească. Împăratul se puse la sfat cu bătrânii țării și, când văzură cum că nu e încotro, porunci voinicilor să încălece pe armăsari, să-și apuce armele și să se pregătească de bătaia cea grozavă ce-avea să se facă și să fie.

Mai înainte de a încăleca și el însuși, împăratul le chemă pe fiicele sale la sine, le grăi vorbe blânde și părintești și dete apoi la fiecare câte o

floare frumoasă, câte o păsărică veselă și câte un măr fraged.

— A cărei floare se va vesteji, a cărei păsărică se va întrista și al cărei măr va putrezi, despre aceea voi ști că nu și-a păzit credința, grăi împăratul cel înțelept.

Încălecă apoi pe cal, zise „sănătate bună“ și porni cu voinicii săi în calea cea mare.

Când cei trei feciori ai împăratului vecin primiră vestea că împăratul a pornit în cale și că s-a depărtat de acasă, ei se înțelesesă între sine și încălecară, ca să meargă la cetatea cea cu trei fete de împărat să răpească credința fetelor și să-i facă împăratului supărare. Cel mai bătrân dintre feciori, voinic, și viteaz, și frumos, merse înainte, ca să vadă ce e și cum, și apoi să aducă veste și să spună.

Trei zile și trei nopți a stat voinicul pe sub ziduri fără ca vreuna dintre fete să se fi arătat la fereastră. În crăpatul zorilor de-a patra zi el pierdu răbdarea, își întări inima și bătu la fereastră celei mai mari dintre fetele de împărat.

— Ce e? cine e? și ce vrea? întrebă fata trezită din somnul cel mai dulce.

— Eu sunt surioară! grăi feciorul de împărat voinic împărătesc, ce stau de trei zile cu dragoste la tine la fereastră.

Fata cea de împărat nici nu se apropie de fereastră, ci grăi cu glas înțelept:

— Mergi pe calea pe care ai venit: flori să-ți crească în cale și spini să-ți rămână pe urmă.

Peste trei zile și trei nopți, feciorul de împărat iarăși bătu la fereastră. Acuma fata de împărat se apropie de fereastră și grăi cu glas blând:

— Ți-am zis să mergi pe calea pe care ai venit: spini să-ți crească-n cale și flori să-ți rămână pe urmă.

Încă trei zile și trei nopți stete feciorul de împărat la fereastra fetei. În crăpatul zorilor de-a zecea zi, adică după ce au trecut de trei ori câte trei zile și de trei ori câte trei nopți, el își netezi părul și bătu, acum d-a treia oară la fereastră.

— Ce e? cine e? și ce voiește? întrebă fata de împărat, acum mai răstit decât în celelalte rânduri.

— Eu sunt, surioară! grăi feciorul de împărat. De trei ori câte trei zile stau cu dor la tine la fereastră; vreau să-ți văd fața, să-ți privesc ochii și să aud cum curg vorbele de pe buzele tale.

Fata de împărat deschise fereastra, privi cu supărare la voinicul cel frumos, apoi grăi cu glas neauzit:

LIBRIS | We know books

— Eu ți-aș privi în față și ți-aș grăi o vorbă: mergi mai-nainte la sora mea cea mijlocie, și numai după aceea vino la mine.

— Am să trimit pe frate-meu cel mijlociu, grăi feciorul de împărat. Să-mi dai însă o sărutare pentru ca să-mi fie calea mai ușoară.

Și nici n-a zis bine până ce și fură un sărutat de la fata cea frumoasă.

— Să n-ai parte de altul! zise fata de împărat ștergându-se pe buze cu mâneca cea țesută cu alțițe. Mergi pe calea pe care ai venit: flori să-ți crească în cale și flori să-ți rămână pe urmă.

Feciorul de împărat merse la frații săi, le spuse cum și ce, și cel mijlociu porni în cale.

După ce feciorul cel mijlociu stete de nouă ori câte nouă zile și de nouă ori câte nouă nopți la fereastra fetei celei mijlocii și bătu de a treia oară la fereastra ei, ea deschise fereastra și îi grăi cu glas drăgăstos:

— Eu ți-aș privi în față și ți-aș grăi o vorbă: să mergi însă la sora mea cea mai tânără și numai după aceea vino la mine.

— Am să trimit pe frate-meu cel mai tânăr, grăi feciorul de împărat. Să-mi dai o sărutare ca să pot merge mai iute.

Și nici nu zise până ce și fură un sărutat.

— Să nu ai parte de altul! grăi și această fată. Mergi în calea pe care ai venit: flori să-ți crească în cale și flori să-ți rămână pe urmă.

Feciorul cel de împărat merse la frații săi, le spuse — cum și ce — și, acum de-a treia oară, porni feciorul de împărat — cel mai tânăr fecior de împărat. Când el sosi la cetatea cea cu trei fete, Ileana sta la fereastră și, cum sta, ea îl văzu, și-i grăi cu glas vesel:

— Cel voinic frumos cu față de împărat, ce cale ți-ai ales de mâni așa de înfocat?

Când feciorul de împărat văzu fața Ilenei și auzi vorba ei, el stete locului, privi la ea și apoi grăi cu glas voinicesc:

— Am pornit la soare, ca să-i fur o rază, să-i încredințez sora și s-o duc acasă, să mi-o fac mireasă. Acum, surioară, mă opresc în cale să privesc la tine, în raza feței tale și să-ți zic o vorbă și să-ți fur o vorbă.

Ileana îi răspunse cu înțelepciune:

— De ți-ar fi năravul cum îți este vorba, de ți-ar fi și sufletul cum îți este fața, mândre și frumoase, blânde, drăgăstoase, te-aș chema în casă, te-aș pune la masă și te-aș ospăta, și te-aș săruta.

Feciorul de împărat sări de pe cal când auzi aceste vorbe, apoi grăi cu glas voinicesc:

— Că-mi este năravul cum îmi auzi vorba, că-mi este sufletul precum îmi vezi fața; lasă-mă în casă, pune-mă la masă; și, din zori în seară, rău să nu-ți pară.

Și nici nu-și grăi vorba — până ce și sări pe fereastră, și peste fereastră în casă, și în casă la masă, și la masă tocmai în frunte, unde ședea împăratul când era mire.

— Ei! stai! grăi Ileana. Să văd mai înainte: ești ce-ar fi să fie și numai dup-aceea să grăim vorba și să gustăm pomana și să începem dragostea. Poți tu face să-nflorească din brusture trandafir?

— Ba! grăi feciorul cel de împărat.

— Atunci floarea ta este scaiul! zise Ileana cea înțeleaptă. Poți tu face ca să cânte liliacul în glas frumos?

— Ba! grăi feciorul cel de împărat.

— Atunci ziua ta e noaptea! zise Ileana cea înțeleaptă. Poți tu face să rodească măr pe iarba lupului?

— Pot! grăi feciorul de împărat.

— El să fie pomana ta! zise Ileana cea frumoasă și șireată. Așază-te la masă!

Feciorul de împărat se așază la masă. Ei, dar Ileana e Ileana cea șireată! El nu se așază încă bine — și iată — că și căzu, cu scaun cu tot, în

pivnița cea adâncă, în care era ascunsă comoara împăratului.

Acum Ileana începu să strige „primejdie“ și când se adunară toți argații, ca să vadă ce e și pentru ce, ea le spuse c-a auzit troncote prin pivniță și se teme cum că a intrat cineva în pivniță ca să fure comoara împăratului. Multe vorbe n-au făcut argații, ci pe loc deschiseră ușa cea de fier și intrară în pivniță și aflară pe feciorul de împărat și cu rușine îl duseră la judecată.

Ileana spuse judecata:

— Douăsprezece fete pedepsite să-l scoată afară din țară și, când vor ajunge cu el la marginea țării, fiecare să-i dea câte un sărutat.

Așa s-a poruncit; așa s-a întâmplat.

Când feciorul cel de împărat a sosit acasă la frații săi, le-a spus toată întâmplarea și, după ce le-a spus-o, mare supărare a intrat în sufletele lor. Ei au trimis dară vorbă la cele două mai mari fete de împărat, ca ele să facă ce vor face, ca să trimită cumva pe Ileana la curtea împăratului celui cu trei feciori, pentru ca ei să se poată răzbuna asupra ei — pentru batjocura ce a pus-o pe capul lor. Când cea mai mare fată de împărat primi cuvântul feciorilor de împărat, ea se făcu bolnavă, chemă pe Ileana la sine la pat și îi spuse că ea

numai așa se va putea însănătoși, dacă Ileana îi va aduce mâncare de pe vatra feciorilor de împărat.

Ileana de dragul surorii sale le făcea toate: ea luă dar cofița și porni către curtea celor trei feciori de împărat, ca să meargă să ceară sau să ieie și să aducă.

Sosind la curte, Ileana intră în ruptul sufletului în cuhnea împărătească și grăi către bucătarul cel mare:

– Pentru numele lui Dumnezeu! N-auzi tu cum te strigă împăratul? Mergi iute, ca să vezi ce e și pentru ce și care pricină!

Bucătarul își luă picioarele pe umeri și se depărta – ca și la poruncă împărătească adică. Ileana rămase singură în cuhne, își umplu vasele de bucate, vărsă apoi pe jos toate bucatele cele scumpe ce stau la foc și după aceea se feri din cale.

După ce feciorii de împărat înțelesesă și despre această batjocură, ei se supărară încă mai tare decât ce-au fost până acum, trimiseră din nou vorbă la cele două surori și se pregătiră din nou la răzbunare. Abia primi sora cea mijlocie cuvântul voinicilor, ea se făcu bolnavă, chemă pe Ileana la sine la pat și îi spuse că numai așa se va însănătoși, dacă va gusta din vinul ce se află în pivnițele feciorilor de împărat. Ileana pentru sora sa le făcea toate: luă dar cofița

și porni ca să meargă – și să vină. Sosind la curte, ea intră în ruptul sufletului în pivniță și grăi către pivni-cerul cel mare:

– Pentru numele lui Dumnezeu! N-auzi tu cum te strigă împărăteasa? Fugi și vezi cum, ce și pentru ce pricină!

Pivnicerul își luă picioarele pe umeri și se depărta – ca și la porunca împărătesei adică. Ileana își umplu vasele cu vin, vărsă ce-a rămas prin pivniță și apoi porni către casă.

Feciorii de împărat trimiseră acum d-a treia oară veste la cele două fete de împărat, ca ele să trimită pe Ileana cum n-au trimis-o încă. Fetele de împărat se făcură acum amândouă bolnave, chemară pe sora lor la sine și îi spusă că ele numai atunci se vor însănătoși, dacă Ileana le va aduce două mere de la feciorii cei de împărat.

– Dragi surorile mele, grăi Ileana către ele, pentru voi mă duc și în foc, și în apă; cu atât mai bucurous la voinicii cei împărătești.

Își luă după aceea cofița și porni, ca să meargă, să afle, să ia, să aducă și să scape pe dragile surorile sale de la moarte.

După ce a înțeles feciorul de împărat cel mai tânăr cum că Ileana are să vină la el în grădină ca să fure merele cele de aur, el porunci că, dacă

va auzi cineva vaiete în grădină, nimeni să nu cuteze să intre, ci să lase pe cel ce s-ar văieta ca să se vaiete în pace. Luă după aceea cuțite mari și săbii, și sulițe, și fel de fel de lucruri și le ascunse în pământ, pe sub mărul cel cu poame de aur; le ascunse așa, că numai vârful ascuțit le ieșea din pământ. După ce a gătit tot, el se ascunse într-un tufiș, așteptând sosirea Ilenei.

Ileana sosi la poarta grădinii și când ea văzu leii cei mari ce stau de pază la intrare, le aruncă câte o bucățică de carne: leii începură a se bate, iar Ileana merse la măr, păși încet printre cuțite, săbii, sulițe și alte lucruri și se sui în pom.

— Să-ți fie de bine, surioară, grăi feciorul de împărat acuma. Îmi pare bine că te văd la casa mea!

— A mea să fie bucuria, răspunse Ileana, că am voinic împărătesc, și frumos, și viteaz de tovarăș. Aide, suie-te în pom și-mi ajută să culeg mere pentru dragile surorile mele, că le-au cerut cu limbă de moarte.

Feciorul de împărat nici nu dorea mai mult, el avea de gând ca să tragă pe Ileana din pom între cuțite.

— Ești bună tu, Ileano, grăi el, fii dar încă mai bună și-mi dă mâna de mă ajută în pom!

„Rău e gândul tău, își gândi Ileana, dar parte să ai de el!“ îi dete apoi mâna, îl ridică pe tulpină până la cracuri, îl lăsă apoi ca să cadă între cuțite și săbii, și fel de fel de lucruri ce erau pregătite spre pierzarea ei.

— Na-ți, grăi după aceea, să știi și tu ce ai avut de gând!

Voinicul cel rău la suflet începu să strige și să se vaiete: hei!, dar nimeni nu venea să-l ajute, ci-l lăsau ca, după porunca lui, să se vaiete în pace și să sufere, și să rabde usturăturile cele grozave.

Ileana își luă merele, le duse acasă, le dete la surorile ei, se întoarse după aceea la curtea împăratului și le spuse argaților ca să meargă să scape pe domnul lor din primejdia cea mare. Feciorul cel de împărat, batjocorit ca vai de el, trimise după cea mai vestită vrăjitoare din țară, ca să vină să-i facă leac și să-i vindece rănile. Ileana s-a fost dus însă mai înainte la vrăjitoare și i-a dat bani mulți pentru ca s-o lase pe ea, pe Ileana, să meargă în locul vrăjitoarei. Așa ajunse Ileana ca vrăjitoare la curtea împăratului: ea porunci apoi ca să se ia pielea unui bivoli și să se pună trei zile și trei nopți în murătură sărată, și după aceea s-o scoată și să învelească în ea pe feciorul cel rănit. Usturăturile feciorului de împărat se făcură încă mai strașnice, durerile lui încă mai nesuferite. Când el